

CELJSKE
GRAJSKE
IGRE
1965

ANTON NOVAČAN
HERMAN
CELJSKI

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

ANTON NOVAČAN

HERMAN CELJSKI

DRAMA V 5 DEJANJIH

Adaptacija in režija: **BRANKO GOMBAČ**

Asistent režije: Cveto Vernik

Scenograf: Sveta Jovanović

Glasba: Marjan Vodopivec

Kostumografinja: Mija Jarčeva

Koreografija: Metod Jeras

Lektor: Bruno Hartman

Osebe:

Herman II. Celjski	Janez Škof
Friderik	Štefan Volf
} otroka Hermana II.	
Herman ml.	Volodja Peer
Barbara, kraljica ogrska	Marija Goršičeva
Veronika Deseniška, žena Friderikova	Minu Kjudrova
Blažena, žena Hermana ml.	Mija Mencejeva
Eneja Silvij Piccolomini, kaplan na celjskem dvoru ...	Janez Bermež
Pater Melhior, gvardijan samostana malih bratov Jožko Lukeš k. g.	
Aron Salobir	Marjan Dolinar
Jošt Soteški, poveljnik celjske straže in zaupnik starega Hermana	Jože Pristov
Vitez Herič, njegov pomočnik	Drago Kastelic
Poslanik kralja Tvrtka	Branko Grubar
Jetničarka	Nada Božičeva
Nemi hlapec	Ludvik Verk
Glasnik iz Budima	Avgust Jordan
Privid grbavega dečka, sina Hermana II.	Jože Jordan

Dvor, tlačani, hlapci, straže, Ogri, ljudstvo: Štefan Ahtik, Dragica Brečko, Maks Bukovec, Milan Čepin, Oto Čerček, Andrej Čuden, Konrad Faktor, Stane Felzer, Bara Grilanc, Peter Ivanovski, Marica Jerenko, Alojz Jeršič, Alenka Jeršin, Jože Kacin, Ladislav Kaluža,

Andrej Kolar, Zvone Kolenc, Janez Kopač, Angela Korošec, Ignac Korošec, Nada Koštomaj, Janez Kovačič, Žiža Kukovič, Ladka Kurent, Boris Lah, Zoran Lah, Dušan Lipold, Marjan Luževič, Mirko Marič, Gvido Mlekuž, Marija Pipan, Igor Pralica, Olga Puncerjeva, Jože Ratej, Drago Rednak, Nada Remerenko, Fanika Rep, Dalibor Salobir, Pavle Sotelsek, Vera Srakarjeva, Božidar Ščurek, Silva Vacik, Tatjana Vastl, Cilka Vrečar, Ludvik Vrščaj, Albin Zupanc, Meta Zupančič, Ivan Žohar. Sodelujejo pripadniki JLA in klub za konjski šport.

Dogaja se v Celju in na Ostrovcu leta 1462.

Inspicenta: Stanko Jost in Ivan Jeram

Sepetalka: Anica Kumrova

Tehnično vodstvo: Franjo Cesar

Razsvetljava: Bogo Les

Odrski mojster: Franc Klobučar

Krojaška dela: Amalija Palirjeva, Jože Gobec in Oto Čerček

Frizerska dela: Vera Srakarjeva

Masker: Vinko Tajnšek

Slikarska dela: Ivan Dečman

Rekviziterska dela: Ivan Jeram

Čevljarska dela: Konrad Faktor

Garderoba: Angela Korošec

PREMIERA NA STAREM GRADU, 17. JULIJA 1965 OB 20.30

V nedeljo, 6. maja, je bil za slovensko dramo lep dan; uprizoritev Hermana Celjskega se je posrečila in igra se bo držala še dolgo po prvih predstavah. Med številnim občinstvom je vladalo slovesno razpoloženje in videlo se je nenavadno veselje zaradi uspeha, ki se je zdel tvegan. Mimo tega hrupnega veselja lahko hladno ugotovimo, da je delo, ki ima predvsem blesteč knjižni značaj, pokazalo tudi veliko odrsko moč in da je to Novačanovo delo eden izmed najvidnejših kamnov v zgradbi slovenske drame.

Če označimo Novačanovo delo v celoti, prihajamo do sklepa, da je to poizkus slovenske historije, ki kaže prelivanje časovnih in osebnih teženj v enotno občutje, še več: poizkus kolektivistične slovenske historije, v kateri se gnete plemstvo, duhovništvo in ljudstvo na kar se da časovno stisnjenem prostoru. Kot historija je »Herman« močno delo, kot drama ali celo tragedija je vsebinsko in stilno premalo zgnetena, Veronikina eksotičnost pa tudi historijo moti. Drama je pisana v tako svojskem in tvornem jeziku — večinoma v svobodnem jamskem ritmu — da obeta polnega dramatika; učil se je veliko in uspešno pri Shakespearu. Pater Melhior je živa shakespearska figura.

France Koblar, 1928
(uprizoritev v Drami SNG
Ljubljana, režiser O. Šest)

Novačanova stvarniška moč, tista, ki ustvarja življenje, je po rezultatih tega dela nedvoumna. Herman mlajši, Blažena, Melhior, Herič, Jošt, zlasti pa stari Herman so žive človečnosti, ki jih je mogla ustvariti le krepka umetniška potencia.

Novačan je prvobiten, zato marsikdaj grob in okoren, toda zdrav. Sposoben je, ustvarjati življenje, ni pa pokazal v pričujočem delu apolinske sposobnosti, urediti jih v svet s takimi zakoni, da bi ta življenje ne bila umetniško v nevarnosti drugo pred drugim. Važna in velika dragocenost je tudi njegov jezik. Danes se vrši na slovenščini veliko delo poplemenjevanja, brušenja in obnavljanja. Mnogi besedni delavci opravljajo ta posel s slovarskimi in dialektičnimi izkopaninami ter novostmi, kar je malo ploden posel. Novačan je dal s »Hermanom« primer jezikovno svežega dela, ki je postavljeno na pravi temelj žive in sočne tvornosti.

Josip Vidmar, 1928

V okviru »Celjskih grajskih iger 1965« bo HERMAN CELJSKI Antona Novačana doživel v Celju svojo tretjo uprizoritev. Prva je bila 3. in 4. maja 1930, ko je s to mogočno dramsko pesnitvijo celjskega rojaka gostovalo Slovensko narodno gledališče iz Maribora v takratnem Mestnem gledališču v režiji Jožeta Koviča in z Danilom Gorinškom v naslovni vlogi. V sezoni 1933/1934 je Celjski studio, v katerem se je Milanu Košiču posrečilo združiti igralce iz vseh takratnih celjskih politično pobarvanih gledaliških družin v enoten igralski ansambel, uprizoriti v mestnem parku HERMANA CELJSKEGA. Ta uprizoritev je doživela štiri predstave: 7. do 10. septembra 1933, ki jih je obiskalo nad 5000 gledalcev iz vse Slovenije in iz sosednje Hrvatske. Strokovna kritika je ocenila to uprizoritev izredno ugodno in ji priznala visoko umetniško raven. To uprizoritev, pri kateri je sodelovalo okoli 100 ljudi, je omogočil poseben konzorcij, ki je zagotovil in zbral finančna sredstva.

Inscenator je bil akad. slikar Ivan Vavpotič, scensko glasbo je napisal Karel Sancin, ki je bil hkrati dirigent ad hoc sestavljenega orkestra, kostume in vso drugo opremo (sedla za konje, razno orožje itd.) pa je priskrbel Hinko Nučič v Zagrebu. Zasedba glavnih vlog je bila takale: Herman II. — Fedor Gradišnik, Friderik — Adolf Pfeifer, pater Melhior — Milan Košič, Piccolomini — Jože Jurač, Herman mlajši — Bogomir Skoberne, Jošt Soteški — Rado Miklič, Aron Salobir — Ciril Debeljak, Herič — Fr. Ramšak, poslanik — Jože Turk, Žid — Fr. Čuden, Veronika — A. Molherčičeva, Barbara — Anica Turkova, Blažena — Ela Komavlijeva, privid — Danica Svetkova.

Od takrat je minilo 32 let. V vsem tem obdobju je živel v nas vroča želja, da bi obnovili predstave na prostem in ustvarili z njimi stalno poletno atrakcijo za množičen obisk teh prireditvev. Do prve take prireditve pa je prišlo šele v sezoni 1946/1947, ko smo pri Vodnem stolpu v Kocenovi ulici uprizorili Kreftove »Celjske grofe« (premiera 23. oktobra 1947). V Celju je bilo 13 predstav, na gostovanjih 9. Bile so rekordno obiskane. V naslednji sezoni smo 13. in 14. septembra 1947 na istem mestu »Celjske grofe« obnovili, nakar pa smo z njimi gostovali od 22. IX. do 1. X. 1948 na Primorskem z 8 predstavami.

Ko sem l. 1955 razkazoval pokojnemu Ferdu Kozaku naš gledališki muzej, se je dolgo časa zadržal pri Antonu Novačanu in mi slednjič dejal: »Igrajte njegovega »Hermana« na Starem gradu. To bo za Celje nekaj edinstvenega!« Od takrat mi misel na uprizoritev »Hermana« na gradu ni dala več miru. Vendar do realizacije ni prišlo, ker ni bilo denarja in ker se je takrat gledalo na Novačana bolj kot na politika kot na avtorja enega najboljših dramskih dosežkov slovenske literature. Zdaj je vse to premagano. SLG je dovolj tehten porok, da bo uprizoritev HERMANA CELJSKEGA na dostojni umetniški višini in da bodo postale »Celjske grajske igre« stalna umetniška ustanova, ki bo s svojimi prireditvami privabljala vsako leto več navdušenih obiskovalcev.

Fedor Gradišnik

Celjske grajske igre

Režiser Branko Gombač

Človeka je zmeraj pritegovalo in ga še priteguje veliko teatrsko dogajanje, pa naj je imelo kulturni značaj, kot so ga imeli Dionizovi prazniki v stari Grčiji ali srednjeveški misteriji ali sodobnejši pasijoni, ali pa je bilo vezano na velika idejna gibanja, kakor, recimo, znani spektakel pred leningrajskim Zimskim dvorcem. Množica sodelujočih, dogajanje v velikih zamahih, veliko prizorišče pod milim nebom, množica pred množico, vse to posreduje močna gledališka doživetja, ki rastejo iz velikih dogodkov, zaradi katerih se je spreminjal svet.

Čeravno bi sodili, da je takšno gledališče intenzivno živelo med preprostejšimi ljudmi prejšnjih časov, ko so bili sposobni intenziv-

nega uživanja v spektakel, in da naša stehnizirana doba tem rečem ne more zares prisluhniti, nas praksa poučuje prav o nasprotnem. Zlasti v Evropi, pa tudi v Ameriki, so po zadnji vojni v neštetih krajih začeli prirejati poletne igre in tako navezovali na predvojne začetke. Pri tem so spretno izrabili možnosti, ki so jim jih nudili stari ambienti: Lovričenac v Dubrovniku, Peristil v Splitu, antično gledališče v Epidauru, Caracalove terme v Rimu, arena v Veroni, papeška palača v Avignonu, poletno gledališče v varšavskem kraljevskem parku, plavajoče gledališče na Bodenskem jezeru, in tako bi mogli naštevati še in še. Zdi se, da se moderni motorizirani nomadi iz potrebe po komuniciranju zbirajo iz vseh krajev sveta pred velikimi prizorišči in se predajajo globokim gledališkim doživetjem, zares človeškim, h katerim se zatekajo iz kraljestva strojev in tehnike.

Želja po doživljanju monumentalnosti je porodila tudi na Slovenskem nekatere velike spektakle na prostem. V tem pogledu Celje niti ni ne vem kakšen zamudnik. Že pred vojno je bilo nekaj podobnih prireditvev, po osvoboditvi pa se jih je zvrstilo kar več.

Celje ima v svojem ožjem mestnem jedru več ambientov, ki se kar ponujajo za prizorišča gledališkim delom iz različnih slogovnih

Fotografiji s skušnje na Starem gradu

obdobj, dvorišče na Starem gradu pod dominantnim Friderikovim stolpom pa je kot nalašč pripravno za uprizarjanje historij o Celjskih grofi.

V historični zavesti Celjanov in okoličanov sta rod Celjanov in njihova politična ekspanzija še zmeraj močno prisotna, dasiravno

njuni vlogi nista v njej idejno in zgodovinsko dovolj izčiščeni. Sicer pa je ta reč povzročala preglavice tudi ustvarjalcem, ki so se celjske historije lotevali. Avtentični naravni ambient in domačijska navezanost na snov sta močna elementa, ki moreta ob prizorišču na Gradu zbrati množice zavzetih gledavcev.

In tu, sodimo, je pravi zametek Celjskih grajskih iger. Tu bi bilo mogoče pripraviti vsako leto izrazito poletno prireditev, ki bi se mogla vključiti v kulturno in turistično shemo celjskega področja. Kakor v Salzburgu leto za letom igrajo Slehernika, bi mogli na celjskem Gradu igrati celjske historije, obnje pa nizati tudi dela iz svetovne dramske zakladnice. Seveda je prvi pogoj za takšno velikopotezno akcijo zagotovilo, da so te prireditve umetniško na dostojni ravni, poleg tega pa bi bilo treba poskrbeti za ustrezno ureditev celotnega kompleksa: za primerno in osvetljeno cesto na Grad, parkirišče, avditorij in prizorišče. Tako bi Celje lahko poskrbelo za imenitno kulturno in turistično zanimivost, ki bi poleti zbirala v Celju domače in tuje množice.

Letošnje sodelovanje Slovenskega ljudskega gledališča in celjskega Turističnega društva je morda zametek akcije, ki bi jo bilo dobro organizacijsko še razširiti, tako da bi Celjske grajske igre zares postale integralni del celjskega kulturnega in turističnega dogajanja.

Bruno Hartman

Gozdno gospodarstvo Celje

to per Celje

MOŠKO PERILO VSEH VRST

Prospekt SLG. Sezona 1964/65, št. 8. Deveta premiera v sezoni. Izdalo in založilo Slovensko ljudsko gledališče Celje.
Predstavniki: prof. Bruno Hartman. Urednik: Janez Zmavc. Foto: V. Berk. Naklada: 1000 izvodov. Cena 20 din. Natisnila
tiskarna CP »Celjski tisk« Celje.

SLG

8

Ringaringaraja ali Satirični večer

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

Ringaringaraja ali Satirični večer

Izbor in prevod: Bruno Hartman

Adaptacija in režija: **MIRAN HERZOG**

Lektor: Bruno Hartman

Glasbeno vodstvo: Ciril Vrtačnik

Scena: Avgust Lavrenčič

Scenska fotografija: Viktor Berk

Nastopajo

MARIJA GORŠIČEVA

MINU KJUDROVA

JANA ŠMIDOVA

JANEZ BERMEŽ

FRANCI GABROVŠEK

BRANKO GRUBAR

DRAGO KASTELIC

VOLODJA PEER

JANEZ ŠKOF

Vodja predstave: Stanko Jost — Šepetavka: Anica Kumrova — Razsvetljava: Bogo Les — Tehnično vodstvo: Franjo Cesar — Odrski mojster: Franc Klobučar — Krojaška dela: Amalija Palirjeva, Jože Gobec in Oto Čerček — Frizerska dela: Vera Srakarjeva — Slikarska dela: Ivan Dečman — Cevljarska dela: Konrad Faktor — Rekviziterska dela: Ivan Jeram — Garderoba: Angela Korošec

PREMIERA V PETEK, 21. MAJA 1965 OB 19.30

Domovina

Vlado Bulatović-Vib

Jerzy Baranowski

J. Osęka

Vlado Bulatović-Vib

✱

Vlado Bulatović-Vib

Anketni list

Parole

Republika

Ur'ca in Bikec

Beraška usoda

Bolezen

Njegovo povprečje

Jugoslovan

Z levo nogo v prihodnost

Jugoslovani in statistika

Pred zmrzaljo

Za vas, g. grof

Opica

Dom

Uršula

Jerzy Baranowski

Kajetan Kovič

C. Tym

✱

Vlado Bulatović-Vib

Urh Trdoživ

Popevka za mamo

Kdo bo vprašal mamo!

Stanovanjska balada

Sinova šolska knjižnica

Sodobni otroci se lovijo

Pedagoška pravljica

Argo-človek

Himna penzionistov —

minimalcev

Služba

Miloš Mikeln

Jerzy Baranowski

✱

Vlado Bulatović-Vib

J. Przybysz

✱

Vlado Bulatović-Vib

Mirko Vešnar

Žarko Petan

V teh majhnih razmerah

Napredovanje

Razgovor o delu

Vse nas bodo zašili

Mački v žaklju

Poklonimo se darilom

Dobro pripravljen

Občinski pregovori

Krava

Najnovejša kmetijska

reforma

Slečeni pregovori

Letošnji nagrajenci Združenja dramskih umetnikov Slovenije: Branko Gombač je prejel nagrado za režijo Shakespearovega »Viharja«; v istem delu sta bila nagrajena Marjanca Krošlova za vlogo Ariela, Janez Škof za vlogo Kalibana. Na sredi je Marjan Dolinar, ki je dobil posebno priznanje za samostojne večere umetniške besede. Fotografija je bila posneta ob podelitvi nagrad na terasi naše gledališke hiše

TRGOVSKO PODJETJE

»TEHNOMERCATOR«

CELJE, Gubčeva ulica 2

prodaja na veliko in malo, vsakovrsten elektro-tehnični material, radijske aparate, televizorje, barve, kemikalije, steklo, porcelan, gradbeni material, in železnino. Bogata izbira vseh vrst gospodinjskih aparatov in pripomočkov po konkurenčnih cenah, uvoženi porcelanski izdelki idr.

Za cenjeni obisk se priporočajo naslednje prodajalne:

- »TEHNIKA«, Ljubljanska cesta 10
- »ELEKTRO«, Stanetova ul. 3
- »RADIO«, Stanetova ul. 5
- »MAVRICA«, Stanetova ul. 13
- »KRISTALIJA«, Trg V. kongresa
- »REPRODUKT«, Šmartno ob Paki
- »OPREMA«, Šoštanj
- »ŽELEZNINAR«, Stanetova ul. 4
- »MERKUR«, Gubčeva ul. 4
- »LABOD«, Stanetova ul. 31
- »ŽALEC«, Žalec
- »VRANSKO«, Vransko
- »PREBOLD«, Prebold

Prodajalne nudijo tudi lasten potrošniški kredit!

TRGOVSKO PODJETJE „MODA“ Celje

s svojimi poslovalnicami VOLNA, VESNA, MANUFAKTURA, SOLČAVA, DROGERIJA prodaja razno tekstilno blago, konfekcijo, volnene izdelke — v trgovini »BABY« vse za naše najmlajše — v poslovalnici »DROGERIJA« pa razno kozmetično in drogerijsko blago.

OBIŠČITE NAS — ZADOVOLJNI BOSTE!

Splošno obrtno podjetje

»OBNOVA« Celje

ima v svojem sestavu naslednje obračunske enote: kamnoseštvo, parketarstvo, žaga, avtopark, sliko-pleskarstvo, ključavničarstvo, mizarstvo, pečarstvo in gradbeno dejavnost. Za cenjena naročila se pri-poroča kolektiv.

IZREDNO ZNIŽANE CENE

za AVTOBUSNE PREVOZE IN IZLETE de-lovni kolektivov in organizacij po domovini in inozemstvu

vam nudi *Kompas* CELJE

„Toper“ Celje

MOŠKO PERILO VSEH VRST

TOVARNA

Aero CELJE

KOCENOVA 4

Telefon 30-12

SE PRIPOROČA S SVOJIMI IZDELKI

Naš zaščitni znak jamči za kvaliteto

Komunalna banka

CELJE

s podružnico CELJSKO MESTNO HRANILNICO in ekspoziturami v ŽALCU, MOZIRJU, LAŠKEM, SLOV. KONJICAH, ŠMARJU PRI JELŠAH, ŠENTJURJU, ROGAŠKI SLATINI, SEVNICI, KRŠKEM IN BREŽICAH sprejema navadne hranilne vloge in jih obrestuje po 5 % obrestni meri in hranilne vloge, vezane na odpovedni rok po obrestni meri od 5,5 do 7 %.

Vlagajte pri KOMUNALNI BANKI CELJE, kjer je vaš denar za vas varno in koristno naložen!

TRGOVSKO PODJETJE NA VELIKO

TKANINA - GALANTERIJA

Z VELEBLAGOVNICO LJUDSKI MAGAZIN
CELJE

TRGOVSKO PODJETJE

»Agropromet« CELJE

kupuje in prodaja vse vrste sadja in zelenjave v svojih skladiščih na Bežigrajski 13 v Celju, Šempetru v Sav. dolini in v svojih prodajalnah v Celju, Rogaški Slatini, Velenju, Dobrni, Laškem, Preboldu in Žalcu.

Toplo se priporočamo.

ČASOPISNO PODJETJE

»Celjski tisk« Celje

CELJSKI TEDNIK
TISKARNA

Gozdno gospodarstvo Celje

opravlja s svojimi gozdnimi obrati vsa gojitvena
in varstvena dela, pogozduje, se ukvarja z izko-
riščanjem gozdov, prevaža les lastne proizvodnje,
urejuje gozdove spl. ljud. premoženja in zasebni
sektor lastništva.

„Savinja“

LESNO INDUSTRIJSKI KOMBINAT
C E L J E

NUDI VAM MEHAK IN TRD LES,
PLEMENITE IN SLEPE FURNIRJE
VSEH VRST, KAKOR TUDI
RAZNOVRSTNO EMBALAŽO